

ВІДГУК

**офіційного опонента доктора юридичних наук, професора,
заслуженого діяча науки і техніки України Соболя Євгена Юрійовича
на дисертацію Щоткевича Остапа Євгенійовича «Адміністративно-правові
засади взаємодії суб'єктів охоронної діяльності з правоохоронними
органами та громадськістю», поданої на здобуття наукового ступеня
доктора філософії (081 – Право)**

Актуальність теми дисертації. Основні напрями взаємодії суб'єктів охоронної діяльності з правоохоронними органами та громадськістю визначаються специфікою діяльності активного учасника, характеристикою сторін, що беруть участь у цій діяльності, та особливостями власне процесу взаємодії. Для суб'єктів охоронної діяльності сфера взаємодії з правоохоронними органами пов'язана із самостійним ліцензійним провадженням господарської діяльності з надання послуг охорони на об'єкти, які не перебувають під державною охороною. Громадські формування, метою створення яких є охорона громадського порядку та державного кордону, виконують покладені функції за повного узгодження дій з правоохоронними органами, тому до взаємодії із суб'єктами охоронної діяльності їх включення не можливе без останніх. Водночас ущільнення зв'язків у системі взаємодії між суб'єктами охоронної діяльності, правоохоронними органами та громадськістю не дозволяє виокремити з них головний компонент, який може існувати самостійно, забезпечуючи бездоганне виконання правоохоронних функцій держави.

Особливості адміністративно-правового статусу суб'єктів охоронної діяльності, правоохоронних органів та громадськості як сторін взаємодії полягають у законодавчому закріпленні за учасниками права самостійно виконувати правоохоронні завдання, надавати послуги на договірних засадах за визначеними напрямами, застосовувати та використовувати заходи фізичного впливу (сили), спеціальні засоби, вогнепальну зброю, а також визначають особливості державного контролю та громадського нагляду за виконанням учасниками взаємодії, покладених функцій.

Генезис розвитку та сучасний стан адміністративно-правового забезпечення взаємодії суб'єктів охоронної діяльності з правоохоронними органами та громадськістю свідчить про наявність чималої кількості нерегульованих сфер. Динаміка змінюваності статусу суб'єкта охоронної діяльності як активного учасника взаємодії з правоохоронними органами та невизначеність напрямів взаємодії із громадськістю вказує на потребу комплексного емпіричного дослідження проблеми.

Саме тому особливої актуальності в умовах воєнного стану набувають адміністративно-правові дослідження взаємодії суб'єктів охоронної діяльності з правоохоронними органами та громадськістю.

Актуальність теми дисертації простежується через зв'язок змісту роботи з **науковими програмами, планами та темами**. Дисертаційне дослідження виконане відповідно до Цілей сталого розвитку України на період до 2030 року,

затверджених Указом Президента України від 30 вересня 2019 р. № 722/2019; Національної стратегії у сфері прав людини, затвердженої Указом Президента України від 24 березня 2021 р. № 119/2021; Комплексного стратегічного плану реформування органів правопорядку як частини сектору безпеки і оборони України на 2023-2027 роки, схваленого Указом Президента України від 11 травня 2023 р. № 237/2023; Основних наукових напрямів та найважливіших проблем фундаментальних досліджень у галузі природничих, технічних, суспільних і гуманітарних наук на 2019-2023 рр., затверджених Постановою президії Національної академії наук України від 30 січня 2019 р. № 30; Тематики наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок на 2020-2024 роки, затвердженої наказом МВС України від 11 червня 2020 р. № 454.

Отже, зазначена наукова робота є складовою теоретико-прикладних розробок проблематики адміністративно-правові засади взаємодії суб'єктів охоронної діяльності з правоохоронними органами та громадськістю.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків, рекомендацій, що сформульовані у дисертації визначається тим, що запропонована робота Щоткевича О. Є., характеризується системним підходом до предмета дослідження. Структурно дисертація складається з переліку вступу, трьох розділів, які містять дев'ять підрозділів, висновків, списку використаних джерел та трьох додатків. Загалом запропонована автором структура дисертаційного дослідження дала змогу здійснити всебічне вивчення адміністративно-правових засад взаємодії суб'єктів охоронної діяльності з правоохоронними органами та громадськістю, виявити недоліки та прогалини й обґрунтувати авторські пропозиції щодо удосконалення чинного законодавства у цій сфері.

Високий ступінь вірогідності і наукової обґрунтованості результатів виконаного дослідження забезпечено також використанням загальнонаукових та спеціально-наукових методів пізнання. Методологічну основу дисертаційного дослідження становить сукупність філософсько-світоглядних, загальнонаукових і спеціально-юридичних методів наукового пізнання, застосування яких дозволило забезпечити досягнення поставленої мети і виконання завдань з урахуванням специфіки об'єкта і предмета дослідження. *Метод діалектики* допоміг сформулювати перелік правових принципів, а також дослідити систему адміністративно-правових засад взаємодії суб'єктів охоронної діяльності з правоохоронними органами та громадськістю (розділи 1-3). Методи *аналізу, синтезу, дедукції, індукції* використовувалися для всебічного вивчення науково-теоретичних засад, національної практики та міжнародного досвіду взаємодії суб'єктів охоронної діяльності із правоохоронними органами та громадськістю (розділи 1-2, підрозділ 3.2.). *Функціональний та системно-структурний методи* допомогли визначити напрями та форми взаємодії суб'єктів охоронної діяльності з правоохоронними органами та громадськістю (підрозділи 1.1., 2.2., 2.3.), особливості адміністративно-правового статусу кожного учасника такої діяльності

(підрозділ 1.2.), охарактеризувати актуальний стан її адміністративно-правового забезпечення (підрозділ 1.3). *Історико-правовий метод* дозволив прослідкувати генезу адміністративно-правового забезпечення взаємодії суб'єктів охоронної діяльності з правоохоронними органами та громадськістю (підрозділ 1.3.). *Порівняльно-правовий метод* забезпечив аналіз позицій науковців на досліджувану проблему (розділ 1-2, підрозділи 3.1., 3.2.), наукові поняття (розділ 1, підрозділи 2.1, 2.3., 3.1), категорії (підрозділи 1.1., 1.3, 2.1.), підходи до їх вивчення (розділ 1-3), міжнародний досвід (підрозділ 3.2). *Герменевтичний та формально-догматичний методи* сприяли тлумаченню юридичних категорій, поглибленню та уточненню понятійного апарату (розділи 1-3). *Методи соціологічного дослідження та статистичний метод* забезпечили емпіричне підґрунтя сформованих в дисертації наукових положень щодо адміністративно-правових засад взаємодії суб'єктів охоронної діяльності із правоохоронними органами та громадськістю (розділи 1-3).

Обґрунтованість положень, сформульованих у дисертації, а також цінність творчого пошуку дисертанта полягає в тому, що дослідження виконано на основі аналізу наукових праць фахівців у галузі загальної теорії держави і права, адміністративного права та процесу, теорії управління та інших галузей права. Саме це й дозволило автору визначити напрями взаємодії суб'єктів охоронної діяльності з правоохоронними органами та громадськістю, форми взаємодії суб'єктів охоронної діяльності з правоохоронними органами та громадськістю, основні напрями оптимізації та підвищення ефективності організації взаємодії суб'єктів охоронної діяльності з правоохоронними органами та громадськістю у сучасних умовах; розглянути особливості адміністративно-правового статусу суб'єктів охоронної діяльності, правоохоронних органів та громадськості як сторін взаємодії, сучасні підходи до делегування повноважень суб'єктів охоронної діяльності іншим правоохоронним органам та громадськості; розкрити генезис розвитку та сучасний стан адміністративно-правового забезпечення взаємодії суб'єктів охоронної діяльності з правоохоронними органами та громадськістю; охарактеризувати правові форми взаємодії суб'єктів охоронної діяльності з правоохоронними органами та громадськістю; виокремити неправові форми взаємодії суб'єктів охоронної діяльності з правоохоронними органами та громадськістю; проаналізувати основні принципи організації взаємодії суб'єктів охоронної діяльності з правоохоронними органами та громадськістю.

Достовірність і новизна наукових положень, висновків і рекомендацій не викликає сумнівів. У дисертації чітко сформульовані мета та завдання дослідження, їх постановка та послідовність дозволяють розкрити основний зміст теми. Результати проведеної наукової роботи мають достовірний характер і наукову новизну.

Дисертація Щоткевича О.Є. є одним із перших у національній науці адміністративного права комплексним науковим дослідженням, яке містить сучасні наукові аспекти, що визначають адміністративно-правові засади взаємодії суб'єктів охоронної діяльності з правоохоронними органами та

громадськістю, з урахуванням специфіки правових та не правових форм такої взаємодії та основних принципів її організації. У результаті проведеного дослідження сформульовано низку положень, висновків та пропозицій, які вирізняються науковою новизною, мають теоретичне і практичне значення. Найважливішими з них є такі: сформульовано поняття взаємодії суб'єктів охоронної діяльності з правоохоронними органами та громадськістю як складної системи дій державних органів виконавчої влади, юридичних та фізичних осіб, що забезпечують інформаційний обмін, запобігання та протидію адміністративним та кримінальним правопорушенням, охорону громадського порядку та прав людини, гарантованих державою; обґрунтовано доцільність розуміння правоохоронної діяльності за її завданнями, обумовленими кримінологічною ситуацією у суспільстві та рівнем економічного розвитку останнього, як діяльності уповноважених суб'єктів, спрямованої на запобігання та протидію адміністративним та кримінальним правопорушенням, підтримки громадського порядку у суспільстві, охорони прав особи, гарантованих державою; виокремлено детермінанти, що визначають основні напрями взаємодії суб'єктів охоронної діяльності з правоохоронними органами та громадськістю, а саме: специфіка діяльності активного учасника, характеристика сторін, що беруть участь у цій діяльності, та особливості власне процесу взаємодії; запропоновано визначати делегування МВС правоохоронних функцій у сфері охорони структурним підрозділам Національної поліції України та суб'єктам недержавної охоронної діяльності як аутсорсингову взаємодію; виокремлено основні принципи організації взаємодії суб'єктів охоронної діяльності з правоохоронними органами та громадськістю, зокрема, верховенство права, законність, підзвітність та прозорість.

Дисертант наголосив, що взаємодія передбачає постійний рух та зміну суб'єктно-об'єктних відносин її учасників. розглядаючи взаємодію у філософському, спеціально-юридичному та соціальному аспекті, науковці одностайні, що це явище пов'язане із впливом один на одного щонайменше двох об'єктів у сфері їх спільного функціонування. Обов'язковими ознаками взаємодії є цілеспрямованість, зовнішня та внутрішня змінюваність позицій учасників. Зміна статусу суб'єктів взаємодії обумовлена новими властивостями, що з'явилися в іншого суб'єкта взаємодії та його здатністю здійснювати зворотній вплив. У системі взаємодії суб'єктів охоронної діяльності з правоохоронними органами та громадськістю зміна статусу визначається специфікою діяльності активного учасника, характеристикою сторін, що беруть участь у цій діяльності, особливостями власне процесу взаємодії (наприклад, безконтрольна взаємодія за умов незадовільної охорони громадського порядку, прогалинами фінансового забезпечення, або за умов задовільної оцінки діяльності правоохоронних органів та державного контролю чи контролю, що здійснюється кримінальними лідерами). Причинно-наслідковий зв'язок є складовою частиною взаємодії та в свою чергу потребує дослідження для того, щоб встановити, який об'єкт із категорій охоронна діяльність, правоохоронна діяльність та діяльність громадськості породжує її причину (стор. 22-24).

Автор визначив, що охоронна діяльність – це господарська діяльність з надання послуг фізичними та юридичними особами, що мають відповідну ліцензію у сфері охорони власності та громадян та є підконтрольною державним органам влади. Критерії, за якими оцінюється ступінь ризику від її провадження, є життя та здоров'я людини, належна якість продукції, робіт та послуг (немайнові блага), належна якість продукції робіт та послуг (майнові блага), належна якість продукції, робіт та послуг (майнові блага), національна безпека держави, інші суспільні інтереси – власність (майно) (стор. 27-29). На відміну від охоронної діяльності, правоохоронна діяльність не має законодавчого визначення. Відсутність єдиного підходу у тлумаченні терміну «правоохоронна діяльність» призвело до того, що у правовій науці низка вчених обстоюють позицію, що це діяльність уповноважених державних органів у сфері протидії кримінальним правопорушенням; інші визначають її як протидію адміністративним та кримінальним правопорушенням (з акцентом на кримінологічному аспекті запобігання), решта пов'язують розуміння правоохоронної діяльності з підтримкою громадського порядку (стор. 32).

Дисертант запропонував розглядати діяльність громадських формувань з охорони громадського порядку та державного кордону як цілеспрямовану активність зареєстрованої у передбачуваному законом порядку юридичної особи з узгодженими з органами Національної поліції та підрозділами Державної прикордонної служби України положенням (статутами), інформацією про склад керівного органу, а також списками членів формування (стор. 35-36).

Дисертант наголосив, що основні напрями взаємодії суб'єктів охоронної діяльності з правоохоронними органами та громадськістю визначаються специфікою діяльності активного учасника, характеристикою сторін, що беруть участь у цій діяльності, та особливостями власне процесу взаємодії. Для суб'єктів охоронної діяльності сфера взаємодії з правоохоронними органами пов'язана із самостійним ліцензійним провадженням господарської діяльності з надання послуг охорони на об'єкти, які не перебувають під державною охороною. Громадські формування, метою створення яких є охорона громадського порядку та державного кордону, виконують покладені функції за повного узгодження дій з правоохоронними органами, тому до взаємодії із суб'єктами охоронної діяльності їх включення не можливе без останніх. Водночас ущільнення зв'язків у системі взаємодії між суб'єктами охоронної діяльності, правоохоронними органами та громадськістю не дозволяє виокремити з них головний компонент, який може існувати самостійно, забезпечуючи бездоганне виконання правоохоронних функцій держави (стор. 38).

У дисертації автором подано аналіз нормативно-правових актів та підзаконних документів, що відображають генезис розвитку та сучасний стан адміністративно-правового забезпечення взаємодії суб'єктів охоронної діяльності з правоохоронними органами та громадськістю представлені таким переліком: Закон України «Про охоронну діяльність», Закону України «Про

участь громадян в охороні громадського порядку і державного кордону», Модельний закон про недержавну (приватну) охоронну діяльність та недержавну (приватну) розшукову діяльність, прийнятий на двадцять першому пленарному засіданні Міжпарламентській асамблеї СНД, постанова Кабінету Міністрів України від 10.10.2018 №825 «Про затвердження критеріїв, за якими оцінюється ступінь ризику від провадження господарської діяльності у сфері охоронної діяльності, що підлягає ліцензуванню, і визначається періодичність проведення планових заходів державного нагляду (контролю) Міністерством внутрішніх справ», постанова Кабінету Міністрів України від 18.11.2015 №960 «Про затвердження Ліцензійних умов провадження охоронної діяльності», наказ Державного комітету України з питань регуляторної політики та підприємництва, МВС від 14.12.2004 №145/1501 «Про затвердження Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з надання послуг, пов'язаних з охороною державної та іншої власності, надання послуг з охорони громадян», наказ МВС від 01.12.2009 №505 «Про затвердження Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з надання послуг з охорони власності та громадян» (підрозділ 1.3).

З метою налагодження взаємодії суб'єктів охоронної діяльності з правоохоронними органами та громадськістю потребує пошуку консенсусу між уповноваженими учасниками дисертант запропонував удосконалити чинні положення адміністративно-правового забезпечення. Зокрема, базуючись на позитивному зарубіжному досвіді, надав пропозиції внесення змін до Закону України «Про охоронну діяльність» від 22.03.2012 № 4616-VI, Закону України «Про державний захист працівників суду й правоохоронних органів» від 23.12.1993 №3781-XII, Закону України «Про Національну поліцію» від 02.07.2015 № 580-VIII, «Про участь громадян в охороні громадського порядку і державного кордону» від 22.06.2000 № 1835-III (стор. 184-195).

Автор сформулював і обґрунтував низку пропозицій і рекомендацій щодо необхідності внесення змін та доповнень до чинного законодавства України, а саме: до преамбули, ст.1 («Визначення термінів»), ст.3 («Сфера дії Закону») Розділу I («Загальні положення»), ст. 18 («Організація взаємодії з правоохоронними органами»), ст. 19 («Форми взаємодії з правоохоронними органами») Розділу V («Взаємодія суб'єктів охоронної діяльності з правоохоронними органами та громадськістю») Закону України «Про охоронну діяльність» від 22.03.2012 № 4616-VI, ст.2 («Основні поняття») Закону України «Про державний захист працівників суду й правоохоронних органів» від 23.12.1993 №3781-XII, ст.5 («Взаємодія поліції з органами державної влади та органами місцевого самоврядування») Закону України «Про Національну поліцію» від 02.07.2015 № 580-VIII, ст. 10 («Права громадських формувань з охорони громадського порядку і державного кордону») Закону України «Про участь громадян в охороні громадського порядку і державного кордону» від 22.06.2000 № 1835-III (стор.195).

Повнота викладу матеріалів дисертації в опублікованих працях дисертанта та їхня апробація. Основні здобутки дисертації Щоткевича О. Є.

викладено у 7 наукових публікаціях, 4 з яких опубліковано у наукових фахових виданнях України з юридичних наук та 3 тезах доповідей і повідомлень на міжнародних науково-практичних конференціях.

Результати дослідження апробовані на міжнародних науково-практичних конференціях «Перспективні напрямки розвитку юридичної науки у 21-му сторіччі» (м. Київ, 14–15 червня 2022 р.); «Науково-практичні засади розвитку наукової думки на сучасному етапі державотворення» (м. Київ, 22–23 вересня 2021 р.); «Правові проблеми сучасності та наукові підходи до їх вирішення» (м. Київ, 25–26 січня 2023 р.).

Практичне значення одержаних результатів визначається можливістю їх використання в: *освітньому процесі* – під час проведення усіх видів занять зі здобувачами вищої освіти при вивченні навчальних дисциплін «Взаємодія з населенням на засадах партнерства», «Поліцейська діяльність», «Актуальні проблеми захисту та дотримання прав людини в правоохоронній діяльності», «Актуальні проблеми поліцейської діяльності», «Актуальні проблеми превентивної діяльності органів Національної поліції», «Забезпечення прав людини в правоохоронній діяльності», «Партнерство поліції з іншими органами публічної адміністрації та суспільством», «Забезпечення прав людини в діяльності поліції» (акт впровадження Одеського державного університету внутрішніх справ від 25 липня 2023 р.); *науково-дослідній діяльності* – для подальшого дослідження адміністративно-правових засад взаємодії суб'єктів охоронної діяльності з правоохоронними органами та громадськістю, а також під час підготовки підручника «Поліцейське право» та навчальних посібників «Поліцейська діяльність» та «Адміністративне право (у схемах і коментарях)» (акт впровадження Одеського державного університету внутрішніх справ від 21 липня 2023 р.); – *законотворчій роботі* – під час підготовки проектів законів України «Про державний захист працівників суду й правоохоронних органів» від 23 грудня 1993 р., «Про участь громадян в охороні громадського порядку і державного кордону» від 22 червня 2000 р., «Про охоронну діяльність» від 22 березня 2012 р., «Про Національну поліцію» від 02 липня 2015 р.; *практичній діяльності* – під час удосконалення взаємодії суб'єктів охоронної діяльності з правоохоронними органами та громадськістю.

Зміст дисертації та її завершеність. У цілому науковий рівень рецензованої роботи дозволяє надати позитивну оцінку змісту дисертації, визнати її завершеною науковою працею, в якій автору вдалося досягти поставленої мети – визначити адміністративно-правові засади взаємодії суб'єктів охоронної діяльності з правоохоронними органами та громадськістю, а також виробити пропозиції щодо вдосконалення законодавства України.

Актуальність теми дослідження, належний теоретичний рівень наукової праці, а також практична спрямованість дисертації забезпечують її суттєву наукову цінність.

Оформлення дисертації. Дисертація оформлена згідно з існуючими нормативними вимогами з дотриманням системного викладення матеріалу. Текст дисертації позбавлений граматичних і орфографічних помилок, а також

технічних недоліків.

Основні положення, висновки, пропозиції та рекомендації дисертації в цілому характеризуються послідовністю, аргументованістю і завершеністю.

Поряд із загальною позитивною оцінкою дисертації Щоткевича О.Є., слід відзначити, що **дослідження містить деякі спірні положення**, які потребують додаткової аргументації й мають бути обговорені під час публічного захисту та враховані автором у його подальших наукових дослідженнях. Зокрема:

1. На стор. 17 подаючи визначення поняття взаємодії суб'єктів охоронної діяльності з правоохоронними органами та громадськістю як складної системи дій державних органів виконавчої влади, юридичних та фізичних осіб, що забезпечують інформаційний обмін, запобігання та протидію адміністративним та кримінальним правопорушенням, охорону громадського порядку та прав людини, гарантованих державою, дисертант не вказує на особливості цієї системи, про які зазначає згодом на стор. 74. На наш погляд, формулювання термінологічного визначення «взаємодія суб'єктів охоронної діяльності з правоохоронними органами та громадськістю» потребує врахування його властивостей, зокрема, цілеспрямованості, зовнішньої та внутрішньої змінюваності позицій учасників як невід'ємних ознак цього явища.

2. На стор. 29 автор вказує на відсутність законодавчого визначення правоохоронної діяльності та зосереджується на аналізі позицій вчених-адміністративістів. Водночас поняттєве тлумачення на стор. 32 обґрунтовується лише завданнями правоохоронних органів, закріпленими на законодавчому рівні, особливостями кримінологічної ситуації у суспільстві та рівнем економічного розвитку останнього. У такому аспекті формулювання термінологічної області сприймається як схоластичне напрацювання нормативної бази, а поняття, що презентуються у роботі, набувають автономно-відокремленого характеру відносно терміносистеми, складовими елементами якої вони мають бути.

3. На стор. 42 дисертант зазначає, що охоронна діяльність є частиною правоохоронної діяльності, в аутсорсинговій взаємодії між суб'єктами охоронної діяльності та правоохоронними органами виступає окремою складовою системи економічної безпеки підприємств, установ та організацій. Водночас на стор. 74 охоронна діяльність подається у визначенні, закріпленому у Законі України «Про охоронну діяльність», як господарська діяльність з надання послуг фізичними та юридичними особами, що мають відповідну ліцензію у сфері охорони власності та громадян і є підконтрольною державним органам влади. Критерії, за якими оцінюється ступінь ризику від її провадження, являють собою перелік цілей державного контролю та громадського нагляду і становлять зміст охоронної діяльності (стор.74). На нашу думку, доцільним є уточнення нормативно-закріплених положень тлумачення терміну «охоронна діяльність» та результатів наукових напрацювань автора.

4. На стор. 97 дисертант визначає характерні ознаки форм взаємодії суб'єктів охоронної діяльності з правоохоронними органами та громадськістю

та визначає їх як критерії, що повинні відображати зміст та спільну діяльність уповноважених суб'єктів і практичну реалізацію виділених елементів. На нашу думку, суцільність такого переліку нівелює значення розподілу заходів взаємодії за правовою та неправовою формами.

5. У висновках викладаються наукові та практичні результати дисертації, розкриваються методи вирішення означеного наукового завдання, вказуються наукові завдання, для розв'язання яких можуть бути застосовані результати дослідження, а також можливі напрями продовження досліджень за тематикою дисертації, проте автор у них не відобразив кількісні показники здобутих результатів (стор. 199-205).

Разом з цим, висловлені зауваження не знижують загальний високий рівень проведеного дисертантом дослідження, а лише свідчать про складність наукового завдання, що вирішується здобувачем.

Висновок щодо дисертації на здобуття наукового ступеня доктора філософії (081 – Право). Висновки і пропозиції, що містяться у дисертації, їх наукове значення вносять значний вклад у розвиток адміністративного права і є серйозною науковою базою для подальшої розробки проблематики, що стосується адміністративно-правових засад взаємодії суб'єктів охоронної діяльності з правоохоронними органами та громадськістю.

На підставі викладеного вище, можна зробити висновок, що дисертація **Щоткевича Остапа Євгенійовича** на тему «**Адміністративно-правові засади взаємодії суб'єктів охоронної діяльності з правоохоронними органами та громадськістю**» є завершеною працею, в якій отримано нові науково обґрунтовані результати, що вирішують конкретну наукову задачу, яка має суттєве значення для науки адміністративного права. Дисертація відповідає спеціальності 081 Право, вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23.03.2016 № 261, Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 № 44, Вимогам до оформлення дисертацій, затвердженим наказом МОН України від 12.01.2017 № 40, а її автор з урахуванням результатів публічного захисту заслуговує на присудження ступеня доктора філософії (спеціальність 081 Право).

Офіційний опонент:

ректор

Центральноукраїнського державного університету імені Володимира Винниченка,

**доктор юридичних наук, професор,
заслужений діяч науки і техніки України**

Євген СОБОЛЬ